

УДК 338.432

DOI: 10.31891/2307-5740-2019-270-3-73-80

ГУМЕНЮК Ю. В.

Вінницький національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗЕРНОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ

У статті розглянуто питання організаційно-економічного забезпечення ефективного функціонування зернопродуктового підкомплексу в сучасних умовах, окреслено напрями оптимізації на базі вдосконалення системи управління розвитком. Управління зернопродуктовим підкомплексом в системі агропромислового виробництва розглядається як такий стан економіки, яке забезпечує розширене відтворення з урахуванням певного періоду часу і з орієнтацією на задоволення попиту на зерно, забезпечення рентабельності виробництва зерна, зростання рівня і якості життя населення, підтримку екологічної безпеки. У науковій статті запропоновано визначення поняття організаційно-економічний механізм, в якому позначені напрями забезпечення розвитку зернопродуктового підкомплексу. Відзначається, що ефективність розвитку ринку зерна значною мірою залежить від механізму державного регулювання за допомогою складаються між ними організаційних і економічних відносин, в тому числі і в рамках різного роду інтегрованих формувань вертикального і горизонтального типу. Розглянуто методи регулювання розвитку і функції зернопродуктового підкомплексу, стратегічна мета і принципи формування системи стратегічного управління зернопродуктовим підкомплексом. Запропоновано основні завдання стратегічного управління зернопродуктовим підкомплексом як програмно-цільовий діяльності. Розглянуто основні стратегії, розроблені на різних рівнях управління зернопродуктовим підкомплексом, підпорядкованість даних стратегій. Розроблено заходи щодо вдосконалення механізму управління зернопродуктовий підкомплексом.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, продовольство, ринок, організаційно-економічний механізм, забезпечення, ресурсний потенціал, саморегулювання, правова і інформаційна база, державна політика, національна стратегія, економічний інтерес, кредитно-фінансове обслуговування.

HUMENIUK Y.

Vinnytsia National Agrarian University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISM OF FUNCTIONING OF GRAIN PRODUCTION SUBJECTS

The article deals with the issues of organizational and economic provision of efficient functioning of the grain-product subcomplex in modern conditions, outlines directions for optimization based on the improvement of the development management system. Management of the grain product subcomplex in the system of agro-industrial production is considered as a state of the economy, which provides extended reproduction taking into account a certain period of time and with a focus on satisfying the demand for grain, ensuring the profitability of grain production, raising the level and quality of life of the population, and supporting ecological safety. In this scientific article the definition of organizational and economic mechanism, in which the directions of development of grain product subcomplex development are indicated, is proposed. It is noted that the efficiency of the development of the grain market depends to a large extent on the mechanism of state regulation with the help of organizational and economic relations between them, including in the framework of various kinds of integrated formations of vertical and horizontal type. The methods of regulation of development and functions of the grain-product subcomplex, the strategic goal and the principles of the system of strategic management of the grain-product subcomplex are considered. The main tasks of strategic management of the grain-product subcomplex as a program-target activity are offered. The main strategies developed at different levels of management of the grain product subcomplex are considered, the subordination of these strategies. Measures have been developed to improve the mechanism of management of the grain product subcomplex.

Keywords: agro-industrial complex, food, market, organizational and economic mechanism, provision, resource potential, self-regulation, legal and information base, state policy, national strategy, economic interest, credit and financial service.

Вступ. Зернопродуктовий підкомплекс України є важливою складовою частиною народно-господарського комплексу. Його розвиток значною мірою визначає не тільки рівень забезпечення населення зернопродуктами і покращує умови агрогосподарювання, а й позитивно впливає на стабілізацію соціально-економічної ситуації в країні. На всіх етапах розвитку нашого суспільства держава приділяла увагу підвищенню ефективності функціонування зернопродуктового підкомплексу. Аграрна реформа, яка нині здійснюється в країні, поставила на порядок денний нові й важливі проблеми перед зернопродуктовим підкомплексом. Інституціональні зміни, висока самостійність, відповідальність і мотивація господарюючих суб'єктів змінили характер економічних відносин як між державою і виробниками зернопродуктів, так і між структуроутворюючими складовими продуктових підкомплексів. Причому вони торкнулися всіх стадій суспільного відтворення – виробництва, розподілу, обміну та споживання.

Організаційно-економічний механізм являє собою сукупність економічних, організаційних і соціальних відносин в сфері управління процесами продовольчого забезпечення та їх регулювання для розвитку і функціонування національної продовольчої системи.

Оцінка організаційно-економічного механізму розвитку системи продовольчого забезпечення країни свідчить про те, що до теперішнього часу не існує ефективних форм і методів впливу на ці процеси, тому що, незважаючи на вжиті заходи по стабілізації, не створені умови для:

- ефективного використання наявного ресурсного потенціалу агропромислового комплексу як господарської структури системи продовольчого забезпечення;
- регулювання процесів продовольчого забезпечення з урахуванням реальних потреб населення і наявного ресурсного потенціалу;
- механізму економічної взаємодії господарюючих суб'єктів в рамках функціонально-галузевої структури вітчизняного агропромислового комплексу;
- організації процесів розвитку господарської структури, яка відповідає за продовольче забезпечення країни.

Мета і задачі работ. Метою статті є розробка теоретико-методологічних і прикладних основ удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу.

Поставлена мета зумовила вирішення таких важливих завдань: визначити особливості формування організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу; узагальнити сучасні тенденції та закономірності розвитку ринку зерна і продуктів його переробки; розробити пропозиції щодо удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу; запропонувати напрями удосконалення механізму економічних відносин у зернопродуктовому підкомплексі.

Аналіз останніх досліджень. Актуальним економічним проблемам розвитку зернопродуктового підкомплексу присвячено розробки Г.В. Балабанова, О.І. Білого, Я.К. Білоуська, Ю.Д. Білика, В.І. Бойка, В.І. Власова, В.П. Галушка, Б.П. Дмитрука, О.В. Захарчука, І.М. Заліско, О.В. Калюжної, І.Т. Кищак, І.Г. Кириленка, В.М. Колесника, О.С. Колесова, Н.І. Кучера, Н.В. Куяна, М.Г. Лобаса, П.М. Макаренка, О.В. Олійника, Г.Г. Омеляненка, Б.Й. Пасхавера, П.Т. Саблука, О.О. Сторожука, А.І. Степанова, О.М. Шпичака, Л.М. Худолій, С.В. Фоменка, І.І. Червена, Г.В. Черевка поширені публікації з проблем ефективного функціонування зернового підкомплексу [4; 5] та ін. У дослідженнях цих науковців аналізувалися різні аспекти становлення й інтенсифікації зернопродуктового підкомплексу та його галузей та обґрунтовувалися теоретичні та практичні рекомендації щодо удосконалення рівня господарювання у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Найважливіший сектор аграрного ринку – зерновий ринок, який є складною системою економічних взаємин і інтересів учасників ринку. Вітчизняний зерновий ринок займає провідну позицію в АПК країни і восьме – за обсягом продажів і ринковою інфраструктурою. В дослідженні сучасного стану і перспектив перетворення вітчизняного АПК системоутворююча роль відводиться зерновій галузі. Рівень розвитку зерногосподарства багато в чому обумовлює стан інших галузей АПК і, отже, соціально-економічну стабільність в країні. Забезпечення населення продовольством за рахунок вітчизняного виробництва є стратегічним напрямком, оскільки від його наявності багато в чому залежить не тільки продовольча, а й національна безпека держави [1].

Для України нарощування виробництва зерна має стратегічне значення для піднесення національної економіки, тому що при успішному його розвитку створюються умови для ефективної діяльності низки суміжних галузей. Підвищення рівня ефективності виробництва зерна є одним із найважливіших завдань, від розв'язання якого залежить продовольча безпека країни. Воно повинно здійснюватися як на державному, так і на регіональному рівнях, де вирішуються питання забезпечення населення продуктами харчування.

Ринок зерна може бути визначений у значенні «системи регулювання фінансово-економічних, комерційних, кредитно-податкових, соціальних, морально-етичних і правових спонукальних мотивів, заходів, норм, ситуацій, процесів і явищ, що сприяють задоволенню населення хлібопродуктами, хлібом, хлібобулочними, кондитерськими і макаронними виробами високої якості вузького асортименту» і зазначає, що основна роль ринку зерна в економіці країни визначається наступними функціями: сприяння розподілу зерна між споживачами, тобто задоволення платоспроможного попиту населення в придбанні зерна та продуктів його переробки; ринок допомагає споживачам самостійно формувати індивідуальну структуру харчування, відповідну їх інтересам і доходам. Економісти розглядають зерновий ринок в якості складного явища, що включає в себе економічні, фінансові та соціальні складові. Наприклад, В. Стукач визначає зерновий ринок як «структурне утворення, що характеризує певний тип функціонування економіки і формування господарських зв'язків» [2]. Разом з тим зерновий ринок є «сукупність покупців і продавців, взаємодія між якими зумовлює можливість обміну, забезпечуючи при цьому ефективність вертикальної інтеграції процесів виробництва, розподілу, зберігання, переробки зерна та випуску продуктів на його основі».

Зернопродуктовий підкомплекс складається з різноманітних галузей і видів діяльності, серед яких слід виділити такі: зерновиробництво (в усьому спектрі зернових, зернобобових і зернофуражних культур); заготівлю і зберігання зерна; переробку та реалізацію продукції. Ці галузі формують основне виробництво підкомплексу. До цього слід віднести також підприємства, що випускають спеціалізовані технічні засоби для зернового господарства, технологічне обладнання для галузей, що переробляють зерно. В цьому підкомплексі досить різноманітне інфраструктурне забезпечення: спеціалізований транспорт для перевезення борошна, хліба та інших продуктів; науково-дослідні інститути, селекційні станції, конструкторські бюро, які забезпечують селекцію зернових культур, насінництво та агротехніку їх вирощування, технологію зберігання і переробки зерна, борошномельної, круп'яної, хлібопекарної і пивоварної промисловості. Цільове призначення зернопродуктового підкомплексу – задоволення потреб у зерні та продуктах, одержаних від його переробки. Це глобальне завдання включає такі важливі напрями розвитку зерно

продуктового підкомплексу: виробництво продовольчого зерна для випікання хліба, хлібобулочних виробів, одержання макаронних і кондитерських виробів, а також круп.; виробництво фуражного зерна для забезпечення тваринництва концентрованими кормами. Крім цього продукція вирощування зернових культур є сировиною для виготовлення спирту, пива, медичних препаратів, ряду інших цінних видів продукції – крохмалю, целюлози, паперу тощо.

Ефективність функціонування зернопродуктового підкомплексу залежить від розвитку системи організаційно-економічних відносин між сільськогосподарськими, переробними підприємствами, організаціями, що забезпечують раціональне виробництво, транспортування, зберігання, переробку, реалізацію зерна та продуктів його переробки.

Формування зернопродуктового підкомплексу базується на таких принципах: орієнтація на задоволення потреб населення держави в зерні та продуктах його переробки; збалансування економічних інтересів підприємств усіх сфер зернопродуктового підкомплексу на основі застосування ринкових важелів, а саме: ціни, попиту і пропозиції, конкуренції тощо; багатоукладність форм господарювання в підкомплексі; організація ефективної маркетингової системи зернопродуктового підкомплексу. Поряд із загальними принципами кожний продуктивний підкомплекс має певні особливості функціонування. Так, до загальних особливостей зернопродуктового підкомплексу слід віднести:

- наявність властивостей зерна щодо тривалого зберігання та транспортування на великі відстані, тоді як продукти його переробки мають, як правило, нетривалий термін зберігання, а також середню тривалість терміну зберігання – крупи, борошно та ін.;
- різноманітність кінцевої продукції та споживачів (зерно – сировина для підприємств переробної промисловості; хлібобулочні, макаронні вироби, крупи – для задоволення потреб населення);
- залежність обсягів виробництва зерна від погодних умов; – часткове внутрішнє споживання зерна у господарствах (створення насіннєвого фонду, використання на кормові цілі в тваринництві);
- розміщення зерновиробництва залежить від регіональних особливостей, наявностей переробних потужностей, зерносховищ, розвинутої транспортної мережі;
- сезонність виробництва зерна при сталому попиті на продукти його переробки потребує створення його запасів [6].

У зернопродуктовому підкомплексі країни сьогодні створено багато організацій та об'єднань, але жодна із них не може забезпечити взаємозв'язок інтересів усіх суб'єктів господарювання для досягнення єдиної мети. Прикладом таких організацій можуть бути зернові компанії. Останні, діючі в аграрному секторі країни, не є однорідними утвореннями. Вони відрізняються між собою за ступенем спеціалізації, за ступенем наявності основних ланок технологічного ланцюга "від сировини – до кінцевого продукту".

Стратегічною метою зернопродуктового підкомплексу є формування організаційно-економічного механізму його розвитку, як системи, що забезпечує стабілізацію, постійний розвиток і послідовне неухильне підвищення ефективності виробництва для повного й надійного забезпечення населення зернопродуктами. Основними напрямками формування організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу є: визначення сутнісного змісту; удосконалення принципів, інструментарію його дослідження; визначення ефективних форм господарювання.

Забезпечення ефективного функціонування зернопродуктового підкомплексу зумовлює вдосконалення матеріально-технічної бази, її реконструкцію й оснащення сучасним технологічним устаткуванням, реалізацію високоефективних інвестиційних проектів на інноваційній основі. Одним із найважливіших факторів росту ефективності виробництва є поліпшення якості зернопродукції, що розцінюється як вирішальна умова її конкурентоспроможності на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Якість продукції є найважливішим критерієм функціонування зернопродуктового підкомплексу в умовах насиченого ринку й переважної нецінової конкуренції. Підвищення якості продукції визначає темпи науково-технічного прогресу й росту ефективності виробництва в цілому, впливає на інтенсифікацію підкомплексу й життєвий рівень населення країни. Управління якістю зернопродукції здійснюється шляхом реалізації управлінських функцій зображено на рис. 1.

Для побудови концепції управління якістю особливе значення має процесний підхід, який дозволяє організувати і представити управління якістю як безперервний ланцюг логічно взаємозалежних функцій, що впливають на зернопродуктове виробництво. Безумовно, в управлінні якістю зернопродукції є дії, які можуть і повинні виконуватися в оперативному порядку (наприклад, усунення виявлених у ході конкретної технологічної операції невідповідностей). Водночас управління якістю обов'язково повинне передбачати стратегічні аспекти, без розробки яких неможлива й оперативна діяльність зернопродуктового підкомплексу. Функціонування і розвиток системи продовольчого забезпечення залежать від вдосконалення організаційно-економічного механізму управління і регулювання. Сутність організаційно-економічного механізму являє собою сукупність взаємопов'язаних економічних важелів і методів впливу на виробництво, обмін, розподіл і споживання продуктів. Організаційно-економічний механізм – це не простий набір економічних важелів і інструментів, а система взаємопов'язаних і взаємообумовлених поєднань конкретних економічних регуляторів. Він являє сукупність організаційних структур, цінкових, фінансово-кредитних, податкових і інших важелів і стимулів.

Рис. 1. Схема управління якістю зернопродукції

У новому економічному словнику організаційно-економічний механізм визначається як сукупність методів і засобів впливу на економічні процеси, їх регулювання. При цьому економічний механізм являє собою систему взаємопов'язаних економічних явищ, що виникають в певних умовах.

Взаємодія між організаційними структурами продовольчої системи (господарюючими суб'єктами, органами управління) реалізується за допомогою економічного механізму, який здійснюється через регулювання цін, тарифів, митних ставок, фінансово-кредитну, податкову і страхову політику.

Функціонування організаційно-економічного механізму в ринковій економіці пов'язано з проблемою адаптації сільськогосподарської і пере-обробної промисловості до нових умов їх функціонування, труднощами збуту продукції, недосконалістю механізму ціноутворення, руйнуванням виробничого потенціалу галузей і соціальної сфери села, загостренням економічної ситуації в результаті різкого зниження обсягів виробництва, переробки та реалізації продукції. Слід також зазначити, що зниження надходження сировини, що переробляється, низька ефективність виробництва переробних підприємств пов'язані не тільки з падінням рівня виробництва сировини, а й зі змінами в системі його переробки, реалізації, відсутністю досвіду роботи в умовах ринку.

Зазначене дає змогу визначити організаційно-економічні особливості розвитку зерно-продуктового підкомплексу в сучасних умовах господарювання:

- формування інноваційного потенціалу відбувається на зовнішньому та внутрішньому рівні, тобто відображає тенденції усього підкомплексу та окремих підприємств;
- можливість застосування кластерного підходу для проведення аналізу інноваційного потенціалу, що зумовлено залежністю від природних факторів, сезонністю зерновиробництва та територіальним розміщенням виробничих і переробних підприємств;
- створення конкурентних переваг у результаті застосування інноваційних підходів у діяльності підприємств, яке позитивно впливає на економічний розвиток усього підкомплексу;
- вирощування нових сортів з покращеними властивостями, що відповідає регіональним особливостям, сприяє підвищенню ефективності зерновиробництва;
- максимальне розширення місткості внутрішнього ринку зернопродуктів за рахунок освоєння їх нових видів;
- зосередження виробництва цієї продукції у великих аграрних формуваннях, що забезпечує прискорення впровадження інноваційних ресурсів;
- поглиблення господарської та зональної спеціалізації зерновиробництва, що сприяє зосередженню на виготовленні певного типу інноваційної продукції;
- формування інтеграційних структур, розвиток сфери реалізації, гуртової і роздрібною торгівлі зернопродукцією;
- формування ефективних джерел інвестицій для розвитку інноваційної діяльності, заходи щодо інвестиційної привабливості зерновиробництва [6].

Основні напрями розвитку зернопродуктового підкомплексу в умовах ризиків, розроблено механізми удосконалення економічних відносин у його структурних складових, показано вплив стратегічного

планування на формування організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу, оптимізовано логістичні потоки руху зернопродукції.

Побудовано структуру організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу, яка представлена через його функціональні складові: організаційний та економічний механізми, системоутворювальною ознакою яких є цільова підсистема підприємств підкомплексу, яка зображена на рис. 2.

Рис. 2. Основні напрями удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу

Організаційно-економічний механізм зернового ринку являє собою сукупність ринкового механізму саморегуляції і державної діяльності, спрямованої на створення порівняно сприятливих умов

господарювання всім учасникам ринку зерна. Саме з недосконалістю організаційно-економічного механізму, що включає в себе цінову, фінансово-кредитну, податкову і страхову політику, а також організаційно-економічні відносини, що складаються між всіма учасниками проходження зерна від його виробника до споживача пов'язані негативні тенденції в розвитку зернового господарства і зернового ринку. Він перш за все повинен забезпечити оптимальні умови для максимального використання виробничого потенціалу зернової галузі з метою отримання найвищої ефективності за рахунок:

– створення необхідних умов для здійснення простого або розширеного відтворення в зерновому господарстві і гарантованого збуту зерна;

– створення доступної та ефективної системи кредитно-фінансового обслуговування, страхування, пільгового оподаткування через сприяння формуванню кредитних кооперативів самих сільськогосподарських товаровиробників, відбір уповноважених банків для роботи з бюджетними коштами та контроль за їх діяльністю, створення спеціальних фондів, підтримку комерційних банків і ін.;

– стимулювання попиту на зерно і пов'язані з ним продукти через підтримку цінової стабільності зернового ринку за допомогою проведення закупівельних і товарних інтервенцій, заставних операцій, створення резервного фонду зерна, регулювання цін на зерно, продукти його переробки в рамках формування федерального і регіональних продовольчих фондів, використання різних заходів соціальної підтримки малозабезпечених верств населення та ін.

В організаційно-економічному механізмі першорядне значення належить ціновій політиці, мета якої полягає в забезпеченні прибутковості учасникам зернового ринку і насамперед виробникам зерна шляхом відносної стабілізації ринкових цін на нього. Основою економічних відносин між учасниками зернового ринку стає ціна, яка одночасно служить показником якості продукції і вимірником попиту і пропозиції на конкретний вид зерна. Вона формується під впливом попиту та пропозиції. З метою ж регулювання зернового ринку держава повинна ширше використовувати такі види цін: гарантовані ціни – при закупівлі зерна для державних потреб; заставні ціни – при здійсненні заставних операцій із зерном; орієнтовні ціни – для орієнтації виробників зерна та інших учасників зернового ринку про можливий рівень і динаміку цін на зерно; мінімальні та максимальні інтервенційні ціни на зерно – при проведенні закупівельних і товарних інтервенцій. При цьому основною метою регулювання зернового ринку є зменшення коливання цін реалізації зерна і збільшення доходів його виробників.

На відміну від більшості галузей економіки, сільське господарство не повинно ґрунтуватися на загальноекономічній політиці, оскільки має специфічний характер і потребує особливої аграрної політики, що можливо лише за суттєвої та активної підтримки з боку держави. Нині не існує об'єктивних умов, які забезпечили б створення класичних умов ринкового капіталообігу в сільському господарстві, спираючись на які, сільськогосподарські підприємства здатні самостійно вести нормальне розширене, а то й просте відтворення. Тому виникає потреба в розробці такого організаційно-економічного механізму, що забезпечив би та сприяв активізації інвестиційної діяльності у сільськогосподарських підприємствах. На сучасному етапі розвитку інвестиції повинні спрямовуватися, насамперед, на переозброєння і реконструкцію основних виробничих засобів сільськогосподарських підприємств, освоєння нових ресурсів енергозберігаючих технологій, підвищення родючості ґрунтів, забезпечення необхідного рівня виробництва та ринкової інфраструктури, системи збуту продукції тощо. Інтеграція України до міжнародного економічного простору ставить низку завдань, одним з яких є нарощування обсягів виробництва конкурентоспроможної продукції на світових ринках. В умовах складної екологічної ситуації у державі, пов'язаної з нераціональним використанням природних ресурсів, при виробництві сільськогосподарської продукції України необхідно дотримуватись заходів щодо збереження природоохоронної бази, запроваджувати нові економічні інструменти для вирішення економічних протиріч й екологічно безпечного управління виробництвом.

Підвищення ефективності виробництва за рахунок організаційної структури управління визначається тим, що вона повинна інтегрувати, пов'язувати різні елементи виробництва й управління, які часто мають різні інтереси, в єдине ціле, надаючи їм єдність, упорядковуючи зв'язки і відносини. Це сприяє узгодженості, злагодженості, ритмічності виробничих і управлінських процесів, стійкості функціонування всієї системи та узагальненню економічних інтересів. Розвиток всіх організаційних форм господарювання вимагає створення адекватної економічної сфери і відповідної системи управління, в тому числі структури управління. У сучасних умовах під впливом внутрішніх та зовнішніх факторів набули розвитку різні форми аграрно-промислової інтеграції, які різняться за характером відносин власності та господарських зв'язків, рівнем самостійності учасників, системою управління. Еволюційний розвиток інтеграційних процесів під впливом комплексу факторів вимагає їх класифікації [3].

Таким чином, за рахунок організаційного фактора має досягатися зростання ефективності загалом. При цьому важливе завдання органів управління на різних рівнях полягає в тому, щоб відповідно до потреб виробництва забезпечити оптимальне поєднання централізації управління і самостійності товаровиробників.

Висока ефективність виробництва зерна в перспективі може бути забезпечена лише за умови комплексного і системного удосконалення організаційно-виробничих чинників функціонування сільськогосподарських підприємств на основі врахування природно-економічних факторів з дотриманням екологічної безпеки виробництва, розбудови виробництва на базі чіткої та виваженої державної політики інвестиційно-інноваційного забезпечення. В основу дієвого механізму інвестиційно-інноваційного

забезпечення підприємства покладена система елементів, що характеризується: 1) зовнішнім оточенням – входом (постачальники ресурсів), виходом системи (результат діяльності), зв'язком із зовнішнім середовищем; 2) внутрішньою структурою – сукупністю взаємозалежних ресурсів і компетенцій, які забезпечуються за рахунок реалізації інвестиційних проєктів та відповідно прискорення кругообігу в системі [6].

Інвестиційно-інноваційне забезпечення зернопродуктового підкомплексу – це сукупність відповідних заходів, спрямованих на здійснення інноваційних процесів і прискорення науковотехнічного розвитку виробництва, зберігання, переробки та реалізації зерна і зернопродуктів. Воно є віддзеркаленням інвестиційно-інноваційної політики, яка здійснюється в державі для розвитку агропромислового комплексу.

Система інформаційного забезпечення, що застосовуються в управлінні інвестиційною діяльністю підприємств, має ґрунтуватися на тому, що в процесі прийняття рішень використовують дві великі групи даних: базову інформацію, що визначає завдання, норми, параметри реальних дій, існуючі обмеження при здійсненні інвестицій; інформацію, що відображає фактичний стан об'єктів управління в процесі формування інвестиційного портфеля та реалізації окремих інвестиційних проєктів.

Отже, на сучасному етапі розвитку зернопродуктового підкомплексу необхідно приділити увагу питанням розробки підходів до формування потенціалу зерновиробництва, регуляторним чинникам, ресурсному забезпеченню, залученню інвестицій та інноваційному розвитку.

Висновки. Зернопродуктовий підкомплекс є системою галузей, які забезпечують виробництво, переробку, реалізацію і споживання зернопродуктів. На відміну від інших підкомплексів він охоплює первинну і вторинну переробку зерна, характеризується високою мобільністю і великими можливостями щодо тривалого зберігання продукції та її транспортування на великі відстані.

Розробка і впровадження організаційно-економічного механізму розвитку зернопродуктового підкомплексу передбачає поетапну реалізацію наступних програм: індикативне планування; прогнозування обсягу виробництва зерна і продуктів його переробки; наявність і використання ресурсів сільськогосподарського виробництва; зміни цін при міжгалузевих і державних закупівлях зернопродукції; аналіз наповнення зернопродуктового ринку; контроль за формуванням централізованого зернового фонду; екологізація виробничо-господарській діяльності й розробка екологічних програм на рівні галузей, промислових підприємств, кооперативів та інших господарських структур.

Організаційно-економічний механізм всередині системи продовольчого забезпечення будується на визнанні різноманіття форм власності і господарювання, а також на рівнях управління і регулювання.

Таким чином, організаційно-економічний механізм розвитку зернопродуктового підкомплексу передбачає зміну повноважень і функцій існуючих структур управління та регулювання, діяльність яких спрямована на розробку, узгодження і координацію забезпечення оптимального поєднання ринкових методів господарювання з державним регулюванням виробництва і збуту продукції продовольчого призначення, що вплине на ефективність всіх елементів системи продовольчого забезпечення.

Література

1. Бігдан О. В. Теоретичні аспекти екологізації сільськогосподарського виробництва / О. В. Бігдан // Економіка АПК. – 2012. – №10. – С. 46-53.
2. Дем'яненко М. Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва / М. Я. Дем'яненко, Ф. В. Іваніна // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 3-9.
3. Капталан С. М. Теоретичні проблеми інтеграції в агропромисловому комплексі / С. М. Капталан // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 12. – С. 259–264.
4. Ковальова О. М. Оцінка потенціалу розвитку зернового підкомплексу економіки УкЕ раїни / О. М. Ковальова // Глобальні та національні проблеми економіки. Вип. 7. – Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2015. – С. 155–159.
5. Материнська О. А. Розвиток зернового господарства в умовах трансформації аграрного сектору економіки / О. А. Материнська // Збірник наукових праць ВНАУ. Сер.: Економічні науки. – 2014. – № 1. – С. 51–56.
6. Погрішук Б. В. Організаційно-економічні умови функціонування зернопродуктового підкомплексу України: аспекти оптимізації / Б. В. Погрішук // Агросвіт. – 2010. – № 4.

References

1. Bigdan O.V. Theoretical Aspects of Environmentalization of Agricultural Production / O.V. Bigdan // Economy of agroindustrial complex. - 2012. - No. 10. - P. 46-53.
2. Demyanenko M.Y. State support as a factor in providing competitive agrarian production / M.Y. Demyanenko, F.V. Ivanina // Economy of the agroindustrial complex. - 2009. - No. 9. - P. 3-9.
3. Kaptalan S.M. Theoretical problems of integration in the agro-industrial complex / S.M. Kaptalan // Global and national problems of the economy. - 2016. - No. 12. - pp. 259-264.
4. Kovalyova O.M. Assessment of the potential of the development of the grain subcomplex of the economy of Ukraine / O.M. Kovaleva // Global and national problems of the economy. No. 7. - Mykolaiv: Mykolayiv National University named after V.O. Sukhomlinsky, 2015. - P. 155-159.
5. Materynska O.A. Development of grain economy in the conditions of transformation of agrarian sector of economy / O.A. Materynska // Collection of scientific works of VNAU. Ser: Eco-nomic Sciences. - 2014 - 1. - P. 51-56.
6. Pogrischuk B.V. Organizational-economic conditions of functioning of the grain-product subcomplex of Ukraine: aspects of optimization / BV Pogrischuk // Agrosvit. – 2010. - No. 4.

Рецензія/Peer review : 16.05.2019

Надрукована/Printed : 04.06.2019
Рецензент: д. е. н., проф. Мазур А. Г.